

"כנסת ישראל" ("LOCHITA")

אניית משא, נבנתה בשנת 1889 בסקוטלנד
טון. מונעת במנוע קיטור (A")
תפוסה ברוטו של 1,870
שמה היה "לוציטה"
במלחמת העולם השנייה השתתפה בשיירות אספקה באוקיינוס
האטלנטי.

האנייה נרכשה בארה"ב על ידי המוסד לעלייה והובאה לפיראוס ביוון עם
מטען מאחר שבארתה עת הייתה יוגוסלביה מדינה נוחה יותר לריכוז המעפילים
ולהכנתם לעלייה, הועברה האנייה לגמל יוגוסלבי. הממשל היוגוסלבי שיתף
פעולה. 300 שבויים גרמניים הובאו כדי להכין את האנייה ולהתאימה לקליטת
4,000 מעפילים.

ב-8 בנובמבר 1946 הפליגה מנמל בקר (BAKAR) שביוגוסלביה (היום
קרואטיה), כ-12 ק"מ מדרום-מזרח לגמל רייקה (RIJEKA), כאשר על סיפונה
3,400 מעפילים.

צוות האנייה היה יווני, והיה אמור לרדת לפני הגעת האנייה לארץ ישראל.
מפקד האנייה היה יוסי הראל והמלווים האחרים – בנימין ירושלמי וראובן הירש,
שניהם אנשי פלי"ם. ראובן הירש, לימים רב חובל ראובן יתיר, היה הימאי שצריך
לקחת פיקוד על האנייה לאחר ירידת הצוות היווני. קצין האלוט ("גדעוני") היה
יואש צידון, לימים מבחירי הטייסים של חיל האוויר הישראלי.

שלא כמו ספינות מעפילים אחרות, הפליגה האנייה כאשר המעפילים עומדים
על הסיפון ושדים את "התקווה", והרגל הציוני מונף לצד הדגל היוגוסלבי. שמה של
האנייה, בשלב זה, היה "תנועת המדי העברי". ב-25 בנובמבר, סמוך לתפיסתה על
ידי הבריטים, הוחלף שמה ל"כנסת ישראל" משיקולים מדיניים, למרות המחאות
של מפקח הספינה ושל המעפילים עצמם.

בעקבותיה יצאה ספינת מעפילים נוספת, קטנה יותר, ושמה "אבא ברדיצ'ב"
("AGIA ANASTASIA"), אשר כונתה "הקדושה", ועליה כ-400 מעפילים צעירים.
הספינה הייתה אמורה להעביר את המעפילים אל "כנסת ישראל" סמוך לחופי
הארץ. זמן קצר לאחר ההפלגה נקלעו שתי האניות לסערה מקומית. "הקדושה"
עלתה על הסלעים והתרסקה. המעפילים הצליחו לעלות לחוף של אחד האיים
היוגוסלביים. הוצעה ספינת משמר יוגוסלבית והיא העבירה את ניצולי "הקדושה"
אל "כנסת ישראל", וזו הפליגה כאשר על סיפונה 3,836 מעפילים.

הצוות היווני ירד מהאנייה ב-21 בנובמבר, כמפגש מתוכנן עם ספינת דיג
יוונית. עם היוונים ירד גם המלווה בנימין ירושלמי. הפיקוד על האנייה עבר לידי
ראובן הירש. עד השלב הזה הובשרו כמה מעפילים צעירים לתפקידי ימאים והם
מילאו אותם בהצלחה.

למרות הארגון המעולה והמשמעת, היו תנאי ההפלגה קשים ביותר. בקרב
המעפילים היה מספר גדול יחסית של נשים, ובהן נשים כהיריון. 11 תינוקות
נולדו בהפלגה זו. אחד מהם נהרג מפגיעת רלת התא אשר נעקרה בסערה, ונקבר
בקבורה ימית.

האנייה הפליגה מצפון לכרתים בכוונה לעבוד צפונה לקפריסין לכיוון ביירות,
ומשם לנסות לפרוץ את ההסגר הבריטי.

ב-24 בנובמבר, בשעה 10:00, נתגלתה האנייה על ידי מטוס בריטי בהפלגתה
לאורך החוף הסורקי, מדרום לאנטליה. בשעות הערב של אותו היום הווארה "כנסת

ישראל" פתאום בודקורי המשחתת הבריטית "HAYDON". הבריטים ציוו עליה להפליג לקפריסין ואף הציעו עזרה רפואית. האנייה המשיכה לכיוון חיפה. במרחק של כ-25 מיל מחוף ארץ ישראל הוקפה בשלוש משחתות.

"כנסת ישראל" בתמרזוני התחמקות

המעפילים התארגנו להתנגדות להורדתם. "כנסת ישראל" נבדלה מאניות המעפילים שקדמו לה בהיותה הגדולה ביותר ועם מספר המעפילים הגדול ביותר עד כה. זאת הייתה גם התקופה שבה נעשה ניסיון, אמנם כלתי מוצלח, לשפר את היחסים בין ממשלת בריטניה לבין הסוכנות היהודית. זו הייתה גם הסיבה להחלטה לשנות את שם האנייה לשם יותר "ניטרלי". כמו כן הוחלט לאפשר לנחתים הבריטיים לעלות לאנייה, כמנאי שהדבר יהיה בחיפה ושהם לא ינסו להוריד את המעפילים בכוח. נוסף על כך הוגשה עתירה לבית המשפט העליון נגד הורדת המעפילים, כליאתם וגירושם.

האנייה הובאה לחיפה, נקשרה לרציף בנמל ונמסרה לטיפול הצבא. המעפילים המתיגו לפסק הדין, אך עוד לפני שניתן, הוחל בהורדתם בכוח. התפתח קרב אלים. שני מעפילים (אחד מהם נער בן 16 בשם אייזיק רוזנבאום) וחייל בריטי נהרגו. היו פצועים רבים בשני הצדדים. ההתנגדות הופסקה בפקודת מפקד האנייה יוסי הראל, ברגע שחררו רימוני גז לחרדו התינוקות. המעפילים הורדו מהאנייה וגורשו לקפריסין.

ספרים
22

ר/ח הלל ירקוני

ספינות מעפילים מ-א' עד ת'

הצילומים לקוחים מאוסף מוזיאון ההעפלה וחיל הים בחיפה, אלא אם כן מצוין אחרת

מסת"ב: 9-733-411-965 ISBN:

©

תשס"ה

2005

כל הזכויות שמורות

להוצאה ולמחבר

תל-אביב, רח' בר-כוכבא 29

טל': 5283648

נסדר: "סדר צלם בע"מ" ת"א

דפוס: בני שאול

גוונים